

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Systeemgerichte interventies bij detentie

Studiedag sectie Forensische Systeemtherapie van de NVRG, 15 november 2007 in Utrecht

Wat doen wij met onze gevangenen en hun gezinnen, hun partners en kinderen, zodat hereniging van partners en gezin na vrijlating een behoorlijke kans van slagen heeft? Wat kun je doen, en waarom zou je dat doen?

Het is de sectie gelukt een thema te presenteren waarin de forensische systeemtherapie een uitdaging kan zien.

De studiedag is bezocht door ongeveer 45 mensen, werkzaam in de forensische psychiatrie, reclassering, kinderbescherming en het gevangeniswezen. De sfeer was goed, het publiek was zeer aandachtig en betrokken op de inhoud. Er was behoefte aan uitwisseling van gedachten en het stellen van vragen, waar ruim aandacht voor was.

De eerste spreker was Lucy Campell, directeur van Action For Prisoners (AFP) in Engeland. AFP is een non-gouvernementele organisatie die zowel uitvoerende als beleidsmatige en politieke taken heeft. Campbell vertelde wat haar organisatie doet voor en met de gezinnen van gedetineerden. In haar inleiding wees zij erop dat detentie van een ouder, meestal de vader, een ontwrichtend effect heeft op het hele gezin.

In Engeland verliest ongeveer 45% van de gedetineerden het contact met de familie en 25% van de huwelijken strandt. Een rol daarin speelt vaak de grote reisafstand (van soms wel vijf uur), waardoor bezoeken aan de gevangenis nauwelijks haalbaar zijn.

Campell benadrukte hoe het gehele gezin als het ware gevangen raakt. Kinderen van

gedetineerde ouders heb-

ben een verhoogd risico op

sociaal isolement, vermin-

derde schoolprestaties en

een antisociale ontwikkeling. Mogelijk kan behoud van contact met de gedetineerde ouder sommige van deze problemen voorkomen. AFP organiseert daarom in een aantal gevangenisfamiliedagen, waar familieleden presentaties krijgen van wat de gedetineerden doen en de gezinnen gezamenlijk kunnen eten. AFP geeft ook voorlichting langs andere kanalen en heeft bijvoorbeeld twee boekjes gemaakt voor kinderen, een gratis telefonische hulpdienst voor de gezinnen en een website met informatie. Ook heeft AFP een dvd uitgebracht van het indrukwekkende toneelstuk *Homeward bound*, dat vanuit meervoudig perspectief de tegenstrijdige belangen en emoties van gezinnen bij vrijlating belicht.

**... het hele gezin raakt
gevangen ...**

Ook het verhaal van de tweede spreker, Simon Pellew, was zeer interessant. Pellew is algemeen directeur van Time for Families in Engeland (TFF). TFF werkt vanuit de overtuiging dat behoud van de gezins- en partnerrelatie bijdraagt aan een verminderd recidiverisico op langere termijn. Volgens Pellew is het politieke klimaat in Engeland gunstig voor de investering in gezinnen. TFF heeft een innovatief, zesdaags programma ontwikkeld, 'Building stronger families' genaamd, voor echtparen waarvan de man gedetineerd is. In deze training wordt aandacht besteed aan de partnerrelatie, de geldzaken, de opvoeding van de kinderen en de omgang met elkaar tijdens bezoek. TFF besteedt veel energie aan het contact met gevangenisdirecties om de training te mogen geven en deelname verplicht te stellen. Wel is nog onderzoek nodig om de lange termijn effecten ervan te bestuderen.

Derde spreker was prof. dr. Carol van Nijnatten, werkzaam als ontwikkelingspsycholoog aan de Universiteit Utrecht. Met de titel 'Gebroken gezinnen, gebroken woorden' hield hij een stellig betoog over de kracht van duidelijke communicatie met kinderen over hun gedetineerde ouder. Nijnatten gebruikt bij voorkeur het woord 'gevangene' in plaats van 'gedetineerde', omdat dat woord exacter de lading dekt. Iemand is gevangen na een delict, wordt gevangen gehouden. Het gezin kan ook gevangen raken.

... de helende werking van duidelijke taal ...

Bij detentie is sprake van sociale afwijzing van het gezin en financiële problemen. Detentie heeft grote gevolgen voor kinderen. Kinderen kunnen achterblijven in hun cognitieve ontwikkeling. Er kan sprake zijn van pathologische rouw, identiteitsverwarring, parentificatie en eenzaamheid. Het gezin raakt in een staat van geheimzinnigheid en stilte. Nijnatten citeerde Françoise Dolto: "C'est le mensonge qui se traumatise". Hij benadrukte de helende werking van duidelijke taal als het risico op trauma dreigt en wanneer geheimzinnigheid en stilte overheersen. Ook Nijnatten is voorstander van resocialiserende programma's tijdens detentie, gericht op de ouderlijke rol, eerherstel (vergeving) en hulp leren vragen.

Tot besluit lieten Pascale Zegers en Monique Verboven (Humanitas) ons op interactieve wijze horen, zien en beleven hoe zij werken met gedetineerde moeders in het project Gezin in Balans (GIB). Dit project richt zich op gezinsondersteuning en maatschappelijke re-integratie van (ex-)gedetineerde moeders voor, tijdens en na detentie. Moeders moeten (anders dan vaders) tijdens detentie de zorg voor hun kinderen uitbesteden. De programma's sluiten daarop aan. Vóór detentie stelt het spel 'Moeder de gans' op speelse wijze de dilemma's en gedelegeerde verantwoordelijkheden aan de orde. Ook betrokken medewerkers van de Raad voor de Kinderbescherming en de jeugdhulpverlening kunnen dit spel spelen. Tijdens detentie staat de vraag centraal hoe

moeders het contact met de kinderen kunnen vormgeven. Na detentie bestaat het zogenaamde 'Moeder maatjes' project, dat ondersteunt bij terugkeer in de maatschappij. GIB heeft ook enkele boekjes uitgegeven.

Wat op mij indruk heeft gemaakt, is dat er nog weinig ontwikkeld is op het gebied van gezinsgerichte resocialiserende programma's, terwijl we (moeten) weten hoe groot de impact van detentie is op het gehele gezin. De sprekers waren goed uitgekozen en lieten ons kijken door de ogen

van het ontwrichte gezin, waar trauma's op de loer liggen. Hier ligt een grote uitdaging voor de forensische systeemtherapie!

Hetty Kaasschieter

Bestelinformatie

De dvd *Homeward Bound* kan besteld worden via www.prisonersfamilies.org.uk

De boekjes van Gezin in Balans voor kinderen van 0-6 (*Mama woont in de gevangenis*) en 6-12 jaar (*Mama woont ergens anders*) kunnen worden besteld via www.gezin-in-balans.nl

De theorie van Nagy, geen moralistische ethiek maar een intergenerationele visie

Studiemiddag sectie Contextuele Therapie van de NVRG, 31 oktober 2007 te Utrecht

Het was de tweede bijeenkomst van de sectie Contextuele Therapie, duidelijk beter bezocht dan de eerste. Het zaaltje – zonder ramen – was niet optimaal, maar dat weerhield de deelnemers er niet van om vooral bij het tweede gedeelte actief betrokken te zijn bij het programma.

Wim van Mulligen, psycholoog, psychotherapeut en sectievoorzitter, opende deze sectiemiddag. Hij memoreerde dat de grondlegger van de contextuele therapie, Iwan Boznormeny Nagy, begin 2007 is overleden. Het gedachtegoed van

Nagy over intergenerationele verbanden koppelde hij aan de uitkomst van recent onderzoek van de Radboud Universiteit Nijmegen naar oorzaken van suicidaliteit. Hieruit bleek dat de behoefte van de gemiddelde Nederlander om erbij te horen groter is dan de behoefte om te leven. Deze sectiemiddag beoogde de benadering van Nagy voort te zetten en verder uit te werken.

De eerste spreekster, May Michielsens, psycholoog, partnerrelatietherapeut en directeur van de Vlaamse academie 'Leren over Leven', vertelde op inspirerende wijze